…… ……

Kod ucznia *Suma punktów*

Stopień III

KONKURSU GEOGRAFICZNY

dla uczniów szkół podstawowych

województwa pomorskiego

rok szkolny 2021/2022

18 marca 2022

Temat: Ziemia i człowiek

Instrukcja:

1. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 23 zadania.
2. Czytaj bardzo uważnie wszystkie teksty, w których znajdziesz potrzebne informacje.
3. W zadaniach zamkniętych spośród podanych odpowiedzi wybierz jedną właściwą i zakreśl ją znakiem **X.**

Przykład: A B C D

Jeśli przez pomyłkę zakreślisz nieodpowiednią literę, otocz ją kółkiem, po czym zakreśl znakiem **X** właściwą literę.

Przykład: A B C ⊗

4. Odpowiedzi w zadaniach otwartych wpisz w wyznaczone miejsca pod treścią zadań.
5. Gdy popełnisz błąd w zadaniach otwartych, przekreśl złą odpowiedź i obok napisz poprawną.
6. Do udzielania odpowiedzi używaj długopisu zawierającego czarny lub niebieski tusz lub pióra z czarnym lub niebieskim atramentem.
7. Nie używaj korektora.

Na rozwiązanie zadań masz 90 minut.

Życzę powodzenia

Ewa Maria Tuz

Nr zadania	Maksymalna liczba pkt	Otrzymane pkt
1.	0 – 3	
2.	0 – 4	
3.	0 – 6	
4.	0 – 16	
5.	0 – 16	
6.	0 – 11	
7.	0 – 1	
8.	0 – 1	
9.	0 – 4	
10.	0 – 1	
11.	0 – 2	
12.	0 – 1	
13.	0 – 10	
14.	0 – 8	
15.	0 – 6	
16.	0 – 1	
17.	0 – 1	
18.	0 – 4	
19.	0 – 5	
20.	0 – 7	
21.	0 – 3	
22.	0 – 12	
23.	0 – 2	
Razem	125	

Zadanie 1 **(0 – 3 pkt)**

Oblicz, która godzina miejscowego czasu słonecznego jest w Meksyku (18^0N 90^0W,), gdy w tym samym czasie w Warszawie (52^0N 21^0E,) jest godzina 15^{20} miejscowego czasu słonecznego. Zapisz poprawną odpowiedź.

Miejsce na obliczenie:

Odpowiedź: ……

Zadanie 2 **(0 – 4 pkt)**

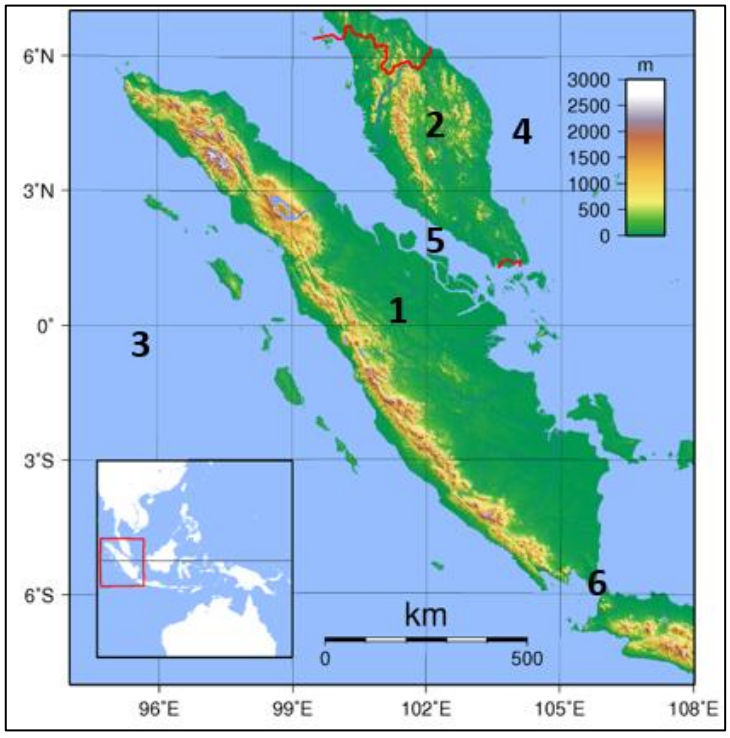
Oblicz i zapisz poprawnie współrzędne geograficzne miejscowości, w której w dniu 22 grudnia Słońce góruje na wysokości 54^0, po stronie południowej nieba, 6 godzin i 24 minuty miejscowego czasu słonecznego wcześniej niż w Londynie. Zapisz poprawną odpowiedź.

Miejsce na obliczenia:

Odpowiedź …….

Zadanie 3 **(0 – 6 pkt)**

Rozpoznaj i zapisz poprawne nazwy obiektów geograficznych oznaczonych liczbami od 1 do 6 na zamieszczonej poniżej mapie.

1. Wyspa ……..

2. Półwysep …….

3. Ocean ……

4. Morze ……

5. Cieśnina ……..

6. Cieśnina ……..

Zadanie 4 **(0 – 16 pkt)**

Poniżej podano nazwy 19 obiektów geograficznych. Wybierz tylko te nazwy obiektów, które spełniają kryteria i wpisz je poprawnie do poniższej tabeli.

Uwaga: nazwy obiektów geograficznych nie odnoszą się do podanych nazw państw .

Mezopotamia, Lima, Jukon, Turkmenistan, Nur-Sułtan, Tarnica, Tanganika, Kilimandżaro, Mauretania, Rio Grande, Toronto, Malezja, Tag, Canberra, Buenos Aires, Mołdawia, Elbrus, Sydney, Lena, Aconcagua.

Nazwy aktualnie istniejących państw	Nazwy stolic aktualnie istniejących państw	Nazwy rzek	Nazwy szczytów lub wulkanów

Zadanie 5 **(0 – 16 pkt)**

Rozpoznaj na podstawie opisu nazwę państwa i uzupełnij poprawnie tabelę wpisując jego nazwę oraz nazwy obiektów geograficznych położonych na terenie tego państwa. Nazw obiektów geograficznych jest więcej i nie wszystkie pasują do opisanych państw.

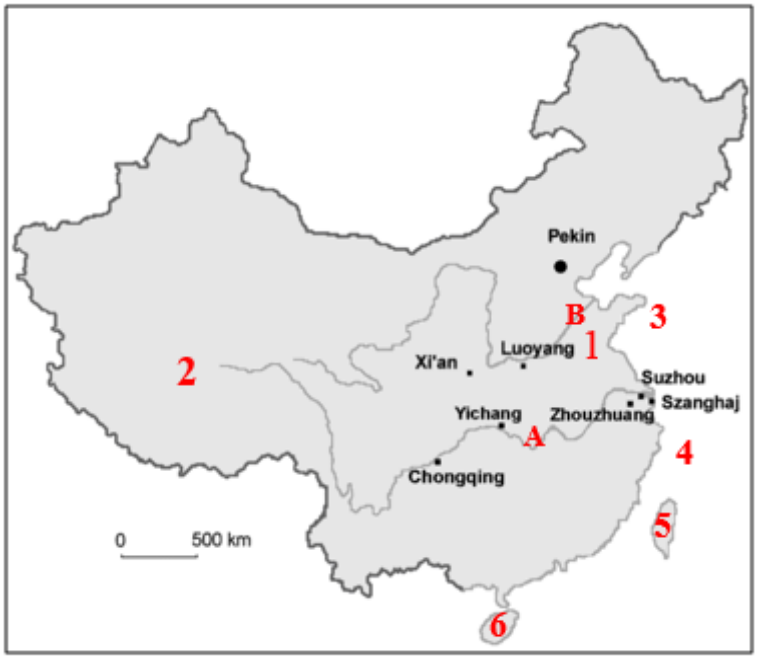
1. Państwo europejskie rozciągające się od Morza Północnego do Morza Śródziemnego.
2. Jedyne państwo na świecie, przez który równocześnie przebiegają równik i Zwrotnik Koziorożca.
3. Państwo federacyjne rozciągające się do Oceanu Spokojnego z eksklawą w Europie Środkowej.
4. Państwo kontrastów społecznych i gospodarczych, dawna kolonia brytyjska. Są jednym z najszybciej rozwijających się państw świata.

Nazwy obiektów geograficznych: *Tamiza, Rodopy, Ghaty Wschodnie, Rodan, Don, Dniestr, Ren, Sao Francisco, Kolorado, Indus, Mekong, Missisipi, Masyw Centralny, Ałtaj, Paryż, Berlin, Brasilia, Wyżyna Gujańska, Moskwa, New Delhi, Pekin, Kijów, Andy, Bogota.*

Nr opisu	Nazwa państwa	Nazwa stolicy tego państwa	Nazwa rzeki przepływającej przez to państwo	Nazwa krainy geograficznej położonej na obszarze tego państwa
1				
2				
3				
4				

Zadanie 6 **(0 – 11 pkt)**

Poniższe polecenia a i b wykonaj na podstawie załączonego fragmentu mapy.

a. Rozpoznaj i zapisz poprawne nazwy rzek (oznaczone literami A i B), nazwę kontynentu oraz państwa, przez obszar którego te rzeki przepływają.

Nazwa rzeki:

A. ……..,

B. ……..,

nazwa kontynentu

……..,

nazwa państwa ……..,

b. Rozpoznaj i zapisz poprawne nazwy obiektów geograficznych oznaczonych liczbami od 1 do 6.

Nazwy krain geograficznych: 1 ……..., 2 ……...,

Nazwy mórz: 3 ……..., 4 ……...,

Nazwy wysp: 5 ……..., 6 ……...,

c. **Poniższy tekst opisuje jedną z największych inwestycji hydrotechnicznych na świecie. Przeczytaj uważnie ten tekst i zaznacz poprawną nazwę opisywanej inwestycji**.

Zapora wodna wzniesiona na rzece Jangcy w centralnej prowincji Hubei. Budowa rozpoczęła się w roku 1993. Napełnianie zbiornika zakończono 26 października 2010. Jest największą hydroelektrownią na świecie pod względem mocy.

A. Itaipu,
B. Xiluodu,
C. Zapora Xiaowan,
D. Zapora Trzech Przełomów.

Zadanie 7 **(0 – 1 pkt)**

Przeczytaj poniższy tekst i zaznacz poprawną odpowiedź.

Istotny wpływ na rozwój gospodarczy wielu państw afrykańskich mają inwestycje przedsiębiorców z tego państwa. Są one prowadzone przede wszystkim w RPA, Kenii oraz Tanzanii. Początkowo przedsiębiorcy inwestowali głównie w wydobycie surowców mineralnych czy rolnictwo. Z czasem zaczęli interesować się takimi działami jak np.: telekomunikacja bankowość, transport, logistyka oraz edukacja. Obecnie państwo to jest największym partnerem handlowym Afryki oraz liderem w finasowaniu infrastruktury na tym kontynencie.

Którego państwa dotyczy ten opis:

A. Chin, B. Rosji, C. Korei Południowej, D. Stanów Zjednoczonych Ameryki Pn.

Zadanie 8 **(0 – 1 pkt)**

Japonia jest państwem nowoczesnej gospodarki. Dominującą rolę w jej gospodarce odgrywa przetwórstwo przemysłowe oparte na imporcie surowców mineralnych. Zaznacz poprawną odpowiedź wyjaśniającą przyczyny importu tych surowców.

A. Utrudniony dostęp do własnych zasobów surowców mineralnych ze względu na występowanie geozagrożeń.
B. Magazynowanie surowców mineralnych dla dynamicznie rozwijającej się gospodarki.
C. Niedobór własnych zasobów surowców mineralnych.
D. Ochrona własnych zasobów surowców mineralnych.

Zadanie 9 **(0 – 4 pkt)**

Zaznacz literą X tylko zdania prawdziwe.

1. W 2020 r. ponad połowa światowej produkcji energii elektrycznej wytwarzana była w Chinach.	
2. W 2020 r. Chiny zajmowały pierwsze miejsce na świecie w produkcji samochodów osobowych.	
3. Państwa Chiny, Stany Zjednoczone i Niemcy były w 2019 r. na świecie trzema największymi producentami komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych.	
4. Polska obecnie jest europejskim liderem w produkcji sprzętu gospodarstwa domowego np.: pralek, zmywarek czy lodówek. Duże zakłady produkujące AGD zlokalizowane są m.in. w Łodzi, Wronkach, Wrocławiu i Żarowie.	
5. We Francji podobnie jak w innych krajach Europy przemysł rozwinął się dzięki bogatym złożom surowców mineralnych, takich jak np.: węgiel kamienny, ropa naftowa i ruda żelaza.	
6. Indie są państwem, w którym rozwijają się nowoczesne gałęzie przemysłu. Wysokie kwalifikacje i znajomość języka angielskiego oraz niskie koszty pracy umożliwiają rozwój usług dla wielu firm z całego świata.	

Zadanie 10 **(0 – 1 pkt)**

Które państwa położone nad Zatoką Perską dysponują dużymi zasobami ropy naftowej? Zaznacz ten zestaw, w którym podane są nazwy tylko tych państw.

A. Arabia Saudyjska, Katar, Libia, Kuwejt,
B. Arabia Saudyjska, Katar, Jordania, Syria,
C. Zjednoczone Emiraty Arabskie, Kuwejt, Irak, Oman,
D. Zjednoczone Emiraty Arabskie, Arabia Saudyjska, Iran, Bahrajn.

Zadanie 11 **(0 – 2 pkt)**

Zaznacz literą x tylko te zdania, które dotyczą gospodarki Australii i są prawdziwe.

1. Środowisko przyrodnicze Australii nie sprzyja rozwojowi rolnictwa. Jednak chów owiec i trzody chlewnej stanowi podstawę australijskiego rolnictwa.	
2. Dzięki bogatym złożom surowców mineralnych bardzo duże znaczenie dla gospodarki Australii ma przemysł wydobywczy.	
3. Większe znaczenie niż przemysł wydobywczy ma w Australii nowoczesne przetwórstwo przemysłowe zarówno tradycyjne jak i nowoczesnych technologii.	

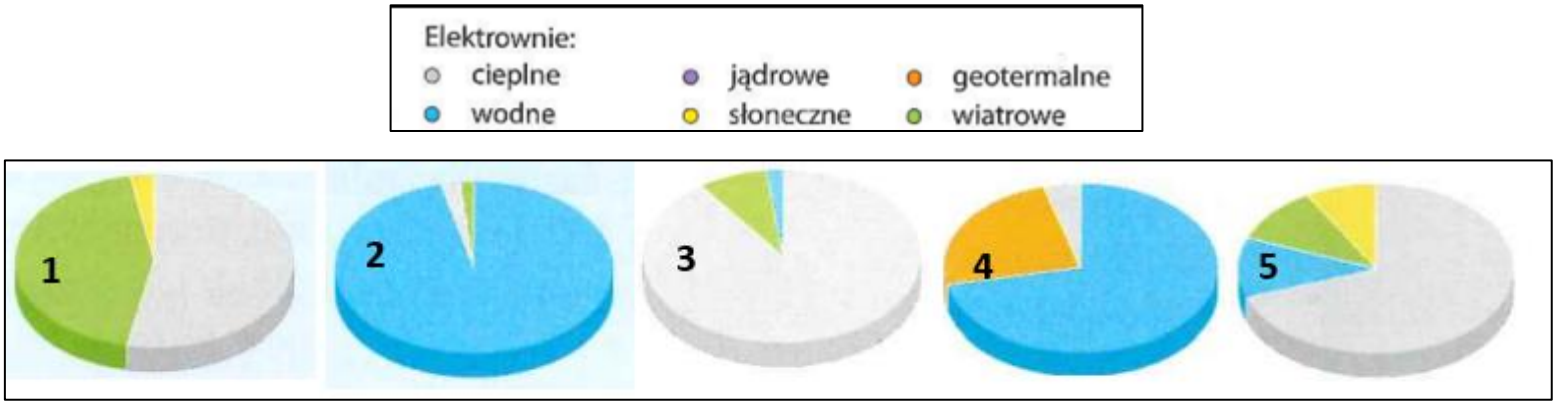
Zadanie 12 **(0 – 1 pkt)**

Stany Zjednoczone Ameryki Północnej są często nazywane potęgą gospodarczą świata. Oprócz tradycyjnych działów przemysłu ważną rolę w tym państwie odgrywa przemysł zaawansowanych technologii. W państwie tym powstał pierwszy na świecie ośrodek HT – Dolina Krzemowa. Na rozwój tej doliny wpłynęło wiele czynników. Który z czynników nie przyczynił się do jej rozwoju? Zaznacz tylko to zdanie, które zawiera fałszywą informację.

A. Duża liczba bogatych i nieobawiających się ryzyka inwestorów.
B. Położenie w pobliżu uniwersytetów i centrów badawczych.
C. Dostęp do wysoko wykwalifikowanej kadry pracowniczej.
D. Bogate zasoby krzemu oraz gazu ziemnego.
E. Czyste i przyjazne człowiekowi środowisko.

Zadanie 13 **(0 – 10 pkt)**

Sposób uzyskiwania energii elektrycznej w dużym stopniu zależy od warunków środowiska przyrodniczego. Z tego powodu w Europie funkcjonują różnego rodzaju elektrownie.
Poniższe diagramy (oznaczone liczbami od 1 do 5) przedstawiają strukturę wykorzystania w 2016 r. źródeł do produkcji energii elektrycznej w wybranych państwach Europy. Uzupełnij poprawnie tabelę wpisując obok opisu wykorzystania źródeł energii nazwę państwa, w którym wykorzystywane jest dane źródło energii oraz numer przyporządkowania diagramu.
Nazwy państw do wyboru: Grecja, Chiny, Norwegia, Czechy, Indie, Polska, Wielka Brytania, Rosja, Dania, Niemcy, Islandia.

Opis wykorzystania źródeł do produkcji energii elektrycznej	Nr diagramu	Nazwa państwa
Spośród elektrowni cieplnych najbardziej uzależnione od miejsca wydobycia surowca są elektrownie opalane węglem brunatnym. Ten rodzaj traci na jakości podczas transportu.		
Energię słoneczną w największym stopniu wykorzystuje się w południowej części Europy.		
Elektrownie wiatrowe powstają na obszarach, gdzie często wieje wiatr, głównie na wybrzeżach i w rozległych dolinach.		
Do produkcji energii elektrowniach geotermalnych wykorzystuje się ciepło pochodzące z wnętrza Ziemi.		
Elektrownie wodne najczęściej buduje się w górach, gdzie rzeki mają duży spadek i łatwiej wykorzystać energię płynących w nich wody. Na nizinach elektrownie wodne są budowane rzadziej ponieważ wymaga to zalania dużego obszaru.		

Zadanie 14 **(0 – 8 pkt)**

Do wymienionych poniżej miast europejskich (oznaczonych liczbami od 1 do 12) dobierz opis znaczenia gospodarczego (oznaczonego literami od A do I). Nie wszystkie miasta pasują do opisu. Jedno z miast pasuje do dwóch opisów.

Miasta europejskie

1. Berlin, 2. Moskwa, 3. Frankfurt, 4. Rotterdam, 5. Paryż, 6. Courcouronnes, 7. Wenecja, 8. Stuttgart, 9. Londyn, 10. Hamburg, 11. Zurych, 12. Billund.

Znaczenie gospodarcze

A. siedziba największej giełdy papierów wartościowych w Europie,
B. największy port morski w Europie,
C. miasto położone na ponad 100 wyspach oddzielonych kanałami – ważna atrakcja turystyczna,
D. tu rozpoczyna się najdłuższa linia kolejowa świata,
E. największy węzeł kolejowy w Niemczech,
F. Legoland,
G. siedziba Mercedesa,
H. największy międzynarodowy węzeł transportu lotniczego w Europie.

1. ....., 2. ....., 3. ....., 4. ....., 5. ....., 6. .....,

7. ....., 8. ....., 9. ....., 10 ....., 11. ....., 12. .....,

Zadanie 15 **(0 – 6 pkt)**

Dopisz poprawnie do artykułów przemysłowych (oznaczone liczbami od 1 do 6) nazwę miasta (oznaczone od A do H) w Polsce, w którym są one produkowane. Nie wszystkie miasta pasują do produkowanych artykułów.

Nazwa artykułów:

1. samochody osobowe, 2. śmigłowce, 3. telewizory, 4. komputery i laptopy ADAX, 5. autobusy,
6. energia elektryczna.

Nazwy miejscowości

A. Żarnowiec B. Radom, C. Września (Białężyce), D. Gorzów Wielkopolski, E. Gdańsk, F. Mielec, G. Wrocław, H. Słupsk.

1. ....., 2. ....., 3. ....., 4. ....., 5. ....., 6. .....,

Zadanie 16 **(0 – 1 pkt)**

Którego z sąsiadów Polski dotyczy poniższy opis. Zaznacz poprawną odpowiedź.

W państwie tym występują źródła wód mineralnych. To dzięki nim oraz pięknym krajobrazom w tym państwie powstały uzdrowiska. Jedną z najsłynniejszych miejscowości uzdrowiskowych są Druskienniki. Kuracjusze odwiedzają także okolice Kłajpedy i Połągi.

A. Czech, B. Litwy, C. Białorusi, D. Rosji.

Zadanie 17 **(0 – 1 pkt)**

Które z poniższych zdań opisuje przebieg zmian liczby ludności Europy na tle liczby ludności świata w ostatnim dwudziestoleciu. Zaznacz poprawną odpowiedź.

A. Liczba ludności Europy wskutek migracji ludności z innych kontynentów wzrasta i jej udział w ogólnej liczbie ludności świata też wzrasta.
B. Liczba ludności Europy gwałtownie maleje i jej udział w ogólnej liczbie ludności świata też maleje.
C. Liczba ludności Europy wzrasta, ale jej udział w ogólnej liczbie ludności świata maleje.
D. Liczba ludności Europy maleje, ale jej udział w ogólnej liczbie ludności świata wzrasta.

Zadanie 18 **(0 – 4 pkt)**

Dopisz właściwe nazwy regionów świata obok opisów warunkujących gęstość zaludnienia w tych regionach.

Regiony świata: Islandia, Nizina Chińska, Kotlina Kaszgarska, wschodnie wybrzeże Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej.

A. Region o dużej gęstości zaludnienia ze względu na łagodny klimat, nizinne ukształtowanie terenu, koncentrację przemysłu i usług ……
B. Jeden z najważniejszych regionów rolniczych o dużej gęstości zaludnienia ze względu na łagodny klimat, równinne ukształtowanie powierzchni i żyzne gleby ……
C. bardzo słabo zaludniony region ze względu na panujące tam warunki klimatyczne w szczególności bardzo skąpe opady atmosferyczne i brak wody……
D. Region o bardzo małej gęstości zaludnienia ze względu na niekorzystne warunki klimatyczne ……

Zadanie 19 **(0 – 5 pkt)**

Postaw literę x obok zdania prawdziwego

1. Społeczeństwa większości państw Europy starzeją się. To znaczy, że osoby starsze stanowią coraz większą ich część, a osoby młode coraz mniejszą.	
2. Liczba ludności Ukrainy systematycznie zmniejsza się z powodu m.in. małej liczby urodzeń w stosunku do liczby zgonów czy też emigracji.	
3. Białoruś, Litwa, Rumunia są państwami imigracyjnymi.	
4. Większość narodów żyjących w Europie współtworzy trzy główne grupy. Do ludów słowiańskich należą m.in.: Polacy, Czesi, Słowacy, Rosjanie i Litwini.	
5. Około ¾ mieszkańców Europy stanowią wyznawcy chrześcijaństwa. Do chrześcijan należą katolicy, protestanci oraz wyznawcy prawosławia i judaizmu.	
6. Aleuci, Indianie i Innuici są traktowani jako rdzenna ludność Ameryki.	
7. Przyczynami zanikania pierwotnej kultury indiańskiej w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej było m.in. wyniszczanie rdzennej ludności w czasie kolonizacji oraz upowszechnianie się elementów kultury europejskiej.	
8. W niektórych krajach naftowych położonych nad Zatoką Perską występuje bardzo duża dysproporcja między liczbą kobiet i mężczyzn. Kobiet jest znacznie mniej niż mężczyzn. Powodem tego zjawiska jest bardzo duża imigracja mężczyzn do pracy przy wydobyciu ropy naftowej i w budownictwie.	
9. Aborygeni są rdzennymi mieszkańcami Australii i Nowej Zelandii. Część Aborygenów mieszka na terenach słabo zaludnionych i prowadzi koczowniczy tryb życia, tak jak ich przodkowie.	

Zadanie 20 **(0 – 7 pkt)**

Azja jest kolebką najstarszych cywilizacji globu ziemskiego, które kształtowały się na terenach sprzyjających rolnictwu i osiadłemu trybowi życia. W starożytności nad wielkimi rzekami, na terenie dzisiejszego Iraku, Syrii, Turcji, Indii, Mongolii oraz Chin rozwijały się cywilizacje m.in. sumeryjska, chińska, indyjska, hetycka, harappańska czy też mongolska.

A. Podkreśl nazwy rzek, w dolinach których miały miejsce początki osadnictwa azjatyckiego.

Lena, Ural, Amur, Ganges, Tygrys, Huang he, Lena, Mekong, Eufrat.

B. Dopisz obok charakterystyki poprawną nazwę cywilizacji.

Charakterystyka	Nazwa cywilizacji
Powstała na Nizinie Mezopotamskiej nad wielkimi rzekami w Azji Południowo-Zachodniej. Do wielkich osiągnięć tej cywilizacji należy pismo klinowe, opracowanie sześćdziesiętnego systemu liczenia, wynalezienie koła i zastosowanie go jako koła garncarskiego oraz części wozu.	
Rozwinęła się w środkowym i dolnym biegu rzeki Indus. Tereny te zamieszkiwały prawdopodobnie ludy drawidyjskie, które wytworzyły dobrze rozwiniętą cywilizację miejską, o czym świadczy powstanie 70 miast mi.in. Mohendżo-Daro i Harappa. Miasta posiadały niezwykle wydajne systemy kanalizacyjne. Po tej cywilizacji zachowały się liczne zabytki piśmiennictwa – niektórych z nich do dziś nie odczytano	
Kolebką cywilizacji były tereny położone u ujścia rzeki. Nazwa tej rzeki wynikała z faktu, że płynęła przez żyzne tereny lessowe i niosła ze sobą dużo żółtego, lessowego mułu, który po jej wylewach użyźniał glebę. Udomowiono tu dwa gatunki prosa odpornego na suszę, które uprawiano na północy, natomiast na południu rozwinięto uprawę ryżu. Udomowiono też bawoła, jedwabniki, a także kaczki i gęsi.	

Zadanie 21 **(0 – 3 pkt)**

Bliski Wschód to region, w którym od dziesięcioleci toczą się regionalne konflikty zbrojne.
Podkreśl nazwy państw położonych na Bliskim Wschodzie, które są <u>obecnie</u> zaangażowane w konflikty zbrojne.

Palestyna, Oman, Libia, Egipt, Izrael, Syria, Irak, Afganistan.

Zadanie 22 **(0 – 12 pkt)**

Znaczną część obszaru południowej Polski zajmują góry. W celu ochrony m.in. pięknego górskiego krajobrazu utworzono parki narodowe. Każdy park ma swoje logo, czyli graficzny symbol.
Uzupełnij poprawnie poniższą tabelkę według poleceń od A do C.

Logo	Nazwa parku narodowego	Nazwa gór	Nr wybranego szkicu gór	Nr wybranego obiektu
a				
b				
c				

A. Rozpoznaj nazwę parku narodowego na podstawie zamieszczonego poniżej logo (oznaczonego literami od a do c), wpisz nazwę tego parku narodowego oraz gór, w których położony jest ten park do tabeli na str. 10.

Logo wybranych parków narodowych położonych w pasie gór.

B. Dobierz do nazwy gór właściwy szkic (od I do V) ilustrujący je. Zapisz do tabeli (str. 10) właściwy numer przyporządkowania.

C. Dobierz do nazwy gór właściwe zdjęcie (oznaczone od 1 do 4) charakterystycznego dla nich obiektu. Zapisz do tabeli (str. 10) właściwy numer przyporządkowania.

Charakterystyczne obiekty

Zadanie 23 **(0 – 2 pkt)**

Na świecie parki narodowe istnieją w większości państw świata. Obok poniższych zdań wstaw literę x przy zdaniu prawdziwym.

1. Park Narodowy „Bory Tucholskie" położony na terenie powiatu chojnickiego. Symbolem tego parku jest głuszec.	
2. Białowieski Park Narodowy wpisany jest na prestiżową Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego UNESCO. Symbolem tego parku jest żubr.	
3. Park Narodowy Iguazú położony jest w Argentynie oraz Brazylii i obejmuje południowy brzeg rzeki Iguaçu.	
4. Park Narodowy Serengeti położony jest w północno-zachodniej Kenii w centralnej części równiny Serengeti, na wschód od Jeziora Wiktorii. Należy do największych i najbardziej znanych obszarów chronionych na świecie.	